

Hepimiz aynı gemide miyiz gerçekten?

Yıldız Tar*

“Sağlık hakkına erişim, istihdam sürecindeki eşitsizlikler, evlere kapanmak zorunda kalmakla birlikte artan ev içi şiddet bir yana; LGBTİ+’lar koronavirüs günlerinde çeşitli nefret kampanyalarının da hedefi haline geldi.”

Yeni tip koronavirüsün (COVID-19) yaygınlaşmasının yarattığı küresel kriz devam ederken bir yandan da hükümetlerin “Aynı gemideyiz” söylemleri pandemiyle mücadelenin temel söylemlerinden

* Kaos GL Medya ve İletişim Program Koordinatörü

biri olmaya devam ediyor. “Herkesin kendi OHAL’ini ilan etmesi” çağrısıyla özetlenebilecek Türkiye’nin COVID-19 hikayesi; halihazırda ülkedeki en kırılgan, haklara erişimde ciddi sorunlar yaşayan, yaşam hakkı da dahil olmak üzere bir dizi hakkı sistematik olarak

ihlal edilen LGBTİ+’lar açısından da ciddi sorunlara yol açıyor.

Sağlık hakkına erişim, istihdam sürecindeki eşitsizlikler, evlere kapanmak zorunda kalmakla birlikte artan ev içi şiddet bir yana; LGBTİ+’lar koronavirüs günlerinde çeşitli nefret kampan-

“

Son yıllarda Valilik ve Kaymakamlıkların yasak kararlarının yanı sıra, üst düzey kamu görevlilerinin LGBTİ+ 'ları hedef gösteren açıklama ve uygulamaları sistematikleşti.

”

yalarının da hedefi haline geldi.

COVID-19'un yayılmasını engellemek adına evde kalma ve karantina çağrıları, doğru ve yerinde olsa da; evde kalma ihtimali olmayan ya da evde kaldığında aile fertleri tarafından şiddet görme ihtimali olan LGBTİ+ 'lar açısından yeni sorunlar yaratabiliyor. Şiddet riskinin yanı sıra, sağlık hakkına erişimde ayrımcılık pandemi günlerinde daha hayati bir konu haline gelirken; geçiş ya da uyum sürecindeki transların hastanelere gidememeleri ve süreçlerine dair adımları ertelemek zorunda kalmaları, HIV'le yaşayan LGBTİ+ 'ların hastane kontrollerinin aksamak zorunda kalması ve halihazırda sağlık hakkına erişimde sorunlar yaşayan mülteci LGBTİ+ 'ların karantina imkanı dahi bulamaması önemli sorunlar yaratıyor. İstihdamda ayrımcılığı en yoğun yaşayan gruplardan LGBTİ+ 'lar; işini kaybetme korkusu, işsizlik ve gelir kaybı ile karşı karşıya. Sosyal güvenceleri olmayan seks işçisi LGBTİ+ 'lar maddi gelir kaybını en yoğun yaşıyor. Bir yanda koronavirüs diğer yanda gelir kaybı bir cendere yaratıyor. Hizmet ve eğlence sektörünün neredeyse durmasından en çok etkilenen grupların başında da yine LGBTİ+ 'lar geliyor. Bütün bunlar yaşanırken LGBTİ+ 'ları hedef alan nefret kampanyaları da yaygınlaşıyor.

Son yıllarda Valilik ve Kaymakamlıkların yasak kararlarının yanı sıra, üst düzey kamu görevlilerinin LGBTİ+ 'ları hedef gösteren açıklama ve uygulamaları sistematikleşti. Koronavirüs pandemisinin ilk günlerinde Milli Eğitim Müdürlerinin talimatıyla okul müdürleri karantina günlerinde online eğitimi sürdürmek için kurulan WhatsApp gruplarında LGBTİ+ 'ları hedef gösteren mesajlar paylaşılması, Netflix'te olmayan bir eşcinsel karakter üzerinden sosyal medyada nefret kampanyaları ve RTÜK Başkanı'nın ayrımcı açıklaması ve Diyanet'in nefret hutbesi ve ardından çok sayıda bakanın nefrete sahip çıkması ile başlayan süreç Onur Haftası'na da sıçradı.

2020 senesi denildiğinde ilk aklıma gelen şey pandemi ya da salgın olmuyor. LGBTİ+ 'ların sistematik olarak hedef gösterildiği, karalama kampanyaları yürütüldüğü, LGBTİ+ varoluşunun aile, din, batı ajanı gibi söylemlerle düşmanlaştırıldığını hatırlıyorum. Bu bile pandemiye LGBTİ+ 'ların nasıl deneyimlediğini gösteriyor. Herkesin etmek yaptığı, evde sıkıldığı bir pandemi

yaşarken LGBTİ+ 'lar en üstten en alta devlet kademelerine kadar nefret kampanyalarına maruz bırakıldı. Bundan önceki yıllarda hükümet açısından LGBTİ+ hakları alanında belki bir politika eksikliğinden bahsedilebilecekken artık LGBTİ+ politikalarının olduğunu söyleyebiliriz hükümetin. Çok net bir LGBTİ+ politikaları var ve bu da devletin tüm kurumlarını LGBTİ+ düşmanlığı ekseninde yeniden ve yeniden dizayn etmek. Şu an bilgili, donanımlı kendi politikasını gerçekleştirmiş bir düşmanlaştırma stratejisi ile karşı karşıyayız.

Pandemi geçtiğimiz Mart ayında başlamadan önce sınırdaydı hepimizin gözleri. Mültecilerin Türkiye Yunanistan sınırına gittiği ve sınır kapılarının açılacağı vaadiyle çok ciddi hak ihlallerine maruz kaldığı bir gündemdeydik. Pandemiyle birlikte bakış açımız oradan başka bir yere çevrildi. Sınara giden LGBTİ+ mültecilerle yaptığım röportajlarda "Türkiye bizim için bir cehennem. Bu kapının açılmayacağını biliyoruz ama binde bir açılma ihtimali varsa bile bunu değerlendirmek zorundayız" diyorlardı. LGBTİ+ 'ların ve LGBTİ+ mültecilerin nelerle karşılaştığına dair resmi çok iyi özetliyordu bu cümle.

Koronavirüse karşı alınan önlemleri düşünürken haklara erişimde ciddi sorunlarla karşı karşıya kalan LGBTİ+ 'ları da akılda tutmak ve LGBTİ+ 'ların maruz bırakıldığı hak ihlallerinin derinleşmesinin önüne geçmek gerekiyor. Bu konuda hükümetin ve ilgili bakanlıkların bir çalışması bulunmadığı gibi LGBTİ+ 'ları düşmanlaştırma bir hükümet politikasına dönüşmüş durumda. Koronavirüs ve ayrımcılığın sıkıştırdığı LGBTİ+ 'lar yalnızlaşma, damgalama ve şiddet çemberinde hayatlarını sürdürmeye çalışıyor. LGBTİ+ örgütlerinin ve kolektiflerinin dayanışma ağları, online etkinliklerini her ne kadar bu sorunlara karşı önemli olsa da; ilgili devlet kurumlarının sorumluluğunu yerine getirecek adımları atmaması ve hem tarihsel hem de güncel olarak LGBTİ+ haklarını ihlal eden failler arasında olması "herkesin aynı gemide olmadığını", aynı gemide olsak bile bazıları kaptan kamarasındayken bazılarının geminin en altında çalışmaya devam ettiğini gösteriyor.

2020 senesinde pandemiyle birlikte Titanik filmi yeniden aklıma geldi. Bir cis-hetero romans yapıtı olan filmde hatırlarsanız gemi buzdağına çarpıyordu.

Öncesindeilmekilmek örülen bayağı ve vasat cis-hetero romans doruk noktasına ulaşıyor ve biz gemi batarken o muhteşem (!) aşk hikayesini izliyorduk. Kameralar cis-hetero bir çiftte dönük, onların ileride ikonikleşecek anlarını çekerken geminin en altında çalışanlar çoktan ölmüştü bile. Ancak kameranın kadrajına girmeleri söz konusu bile değildi. Ancak cis-hetero çiftimizin cis-hetero romanslarının geçtiği yerlerden birindelerse belki birkaç saniye izleyebiliyorduk onları. Pandemide gemi metaforu tam da böyle bir şey. Kameralar bir milyon kere izlediğimiz cis-hetero romansları bize tekrar tekrar izletedsun, alt kamaralardakiler ölüm kalım mücadelesi veriyor. Kameraları o alt kamaralara çevirmedikçe de durum değişecek gibi durmuyor.

Hükümetin LGBTİ+ hakları konusunda açık ve seçik bir politikası varken, bütün kurumlarını seferber etmişken hükümet dışı aktörlerin, yerel yönetimlerin, sivil toplum örgütlerinin, sendikaların, meslek

odalarının bir politikası maalesef bulunmuyor. Muhalefetin, muhalefet partisi yönetimindeki belediyelerin, sendikaların, meslek odalarının, insan hakları örgütlerinin LGBTİ+ hakları politikasının olmadığı ancak Hükümet'in LGBTİ+ hakları konusunda politikasının olduğu bir dönemdeyiz.

İstanbul Sözleşmesi'nden Türkiye'nin çekilmesi ve çekilme kararı ardından Cumhurbaşkanlığı'nın homofobik açıklamasının da gösterdiği üzere; LGBTİ+ hakları hiç olmadığı kadar siyasetin gündeminde. Buna karşılık, temel hak ve özgürlükler için mücadele eden kurumlar ise tarihe geçecek ayrımcı kararlara imza atma veya LGBTİ+'ları görmezden gelerek hakları savunma hatalarını yapabiliyor. Bu resmi değiştirmek, hatayla, dikkatsizlikle ya da "kandırılma" sonucu LGBTİ+ karşıtı politikaların faillerinden olmamak içinse LGBTİ+ haklarını merkeze çekmek ve dışlamaya karşı merkezi düzeyde politikalar geliştirmek ise tarihsel bir görev...

“

İstanbul Sözleşmesi'nden Türkiye'nin çekilmesi ve çekilme kararı ardından Cumhurbaşkanlığı'nın homofobik açıklamasının da gösterdiği üzere; LGBTİ+ hakları hiç olmadığı kadar siyasetin gündeminde.

”